

MI ÚJSÁG AZ ÁLLATKERTBEN?

Összeállította: Hanga Zoltán

AZ ATLANTI ESŐERDŐK KÖVETEI

Az aranyszőke oroszlánmajmocskák nem teljesen új jövevények Állatkertünkben. Korábban is volt rá példa, hogy bemutattuk őket a nagyközönségnek – igaz, ez még 1912-ben történt. Akkoriban csak különlegességként mutogatták ezt az aprócska jóságot, ám mostani beszerzésüknek komoly természetvédelmi jelentősége van

Az oroszlánmajmocskáknak (*Leontopithecus* sp.) valójában négy különböző faj ismeretes, de sajnos mindegyikük veszélyeztetett valamilyen formában. A legnagyobb, mintegy 20 ezer km²-nyi elterjedési területtel az aranysörényű oroszlánmajmocska (*Leontopithecus chrysomelas*) bír. Ezen az alig negyed-magyarországnyi területen mintegy 6-12 ezer egyed él, további háromszáznak pedig állatkertekben biztosítanak menedéket. A még veszélyeztetettebb fekete

oroszlánmajmocskát (*L. chrysopygus*) csak 45 példány képviseli a világ állatkertjeiben, és a természetben élő populációk összegyedszáma sem haladja meg az ezret. A legrosszabb helyzetben az 1990-ben felfedezett feketearcú oroszlánmajmocska (*L. caissara*) van, hiszen három elszigetelt populációjá együttesen csak 260 állatból áll.

Még ennél is rosszabb volt azonban az aranyszőke oroszlánmajmocskák (*L. rosalia*) helyzete: a hetve-

nes években állományukat csupán 200 egyedre becsülték, s ez nem sokkal nagyobb annál a populációméretnél, amely alatt genetikailag úgyszólván reménytelen a faj fennmaradása. Az utolsó pillanatban fogtak tehát hozzá a faj élőhelyének védelméhez, illetve – ezzel párhuzamosan – az állatkerti tenyésztési program megindításához. Az erőfeszítések meg is hozták a kívánt eredményeket. A vadonbeli népesség újra gyarapodni kezdett, és az állatkerti tenyésztési program is elég sikeres-

nek bizonyult ahhoz, hogy a nyolcvanas évek közepén megkezdjék az állatkertekben született oroszlánmajmocskák visszatelepítését. 1997-re már több mint 800, jelenleg pedig mintegy 1000 példányra tehető a vadon élő egyedek száma. Ebből mintegy 380 egyedet tesznek ki az állatkerti szaporulatból visszatelepített állatok, valamint azok leszármazottai. Az állatkerti tenyésztési programok fenntartására természetesen továbbra is szükség van, sőt az európai

állatkertek regionális tenyésztési program-szervezete, az EEP arra törekszik, hogy az eddigieknél nagyobb erőforrásokat tudjon biztosítani a faj fenntartására. Ez a gyakorlatban annyit tesz, hogy a korábbiaknál több állatkertet kell bevonni az aranyszőke oroszlánmajmocskák európai tenyésztési programjába. Éppen ezért született a döntés, hogy Állatkertünk is bekapcsolódik ebbe a fontos munkába. Annál is inkább időszerű ez, mivel a jelentősebb európai állatkerteket integráló EAZA az idei évben éppen az esőerdők, és ezen belül speciálisan az aranyszőke oroszlánmajmocskákra is otthont nyújtó atlanti erdősegek védelme érdekében hirdetett kampányt.

Az aranyszőke oroszlánmajmocskáról különben tudnivaló, hogy az atlanti esőerdőkön belül főképp a síkföldi erdősegek lakója, 300 méteres tengerszint feletti magasságig. Testhossza 20 és 33 cm közötti, amihez 30-40 cm-es fark tartozik. Nappal aktív, és ideje nagy részét a fák ágai között tölti. Változó szerkezetű, de átlagosan hat egyedből álló csoportokban él. Tápláléka rendkívül változatos: háromnegyedében különféle gyümölcsökből tevődik össze, de virágokat, illetve nektárt, valamint főként rovarokból és apró hüllőkből álló állati eredetű táplálékot is fogyaszt. Gyümölcsből például 38 féle szerepel az étlapján!

EAZA ESŐERDŐ-KAMPÁNY

Az Európai Állatkertek és Akváriumok Szövetsége (EAZA) a tavalyi sikeres „dzsungelhűs”-kampány eredményei nyomán az idei évadban a trópusi esőerdők jelentőségére és sebezhetőségére kívánja felhívni a sok milliónyi állatkertlátogató figyelmét. A bioszférában valamennyi ökoszisztéma egyaránt fontos, ám az esőerdők pusztulása különösen nagy aggodalomra ad okot, hiszen rendkívüli fajgazdagságú területekről van szó. Egy átlagos trópusi esőerdő egyetlen négyzetméterén több különböző fajba tartozó élőlényt számlálhatunk össze, mint bárhol a világon. Ráadásul sok esőerdei faj rendkívül kicsiny elterjedési területű, és ezen az aránylag kicsiny lélettéren kívül sehol máshol a világon nem fordul elő. Ezért az esőerdők pusztítása különösen nagymértékben csökkenti az élővilág sokféleségét.

A kampány külön figyelmet szentel a Mata Atlántica vidékének, vagyis az atlanti esőerdőknek. Ezek az erdősegek Brazília délkeleti részén található, kissé átnyúlva Kelet-Paraguayba, illetve Argentína legészakibb területeire. A part közeli mangrovés területektől a 3000 méter magasságban található hegyvidéki esőerdőig mintegy 15 ökorégiót foglal magában. Némelyik látványossága, mint a brazil–argentin határon található nevezetes Iguazu vízésés nagy számban vonzza a turistákat.

A Mata Atlántica eredeti területe akkora volt, mint a Brit-szigetek, a Benelux államok, Franciaország és Németország együttesen. Mára azonban az eredeti területnek csak 7,5%-a maradt meg, ami nem több, mint Anglia területének kétharmada. Pedig az atlanti esőerdőkben az élővilág sokfélesége óriási, még az amazóniai erdőknél is magasabb fokú.

Jó példa erre, hogy bár az amazóniai erdők területe ötszöröse nagyobb a Mata Atlánticánál, az ott honos emlős-fajok száma csak másfélszerese az atlanti esőerdőkének. Ráadásul az atlanti erdőkben nagyon sok az endemikus faj. Az itt élő emlősfajok 61%-a, a madarak 12%-a, a hüllők 30%-a, a kétélűek 90%-a (!) és a szárazföldi növények 30%-a sehol máshol nem fordul elő.

Az EAZA esőerdő-kampányának részeként az Állatkert Pálmaházában kisebb kiállítás szól a trópusi erdősegeket fenyegető veszélyekről.

A párzási időszak májustól júliusig tart. Bizonyos csoportszerkezetnél azonban csak a domináns nőtények szaporodnak, az alárendelt nőtényeknél a tüszőérés gátlás alatt állhat. A vemhességi idő 125-132 nap, a kölyök háromhónapos korig vesz magához tejet. Az ivarérettséget kétévesen érik el, életartamuk pedig akár 14 esztendő is lehet.

A mi oroszlánmajmocskáink e sorok írásakor az Új Majomház lakói (lapunk megjelenésekor azonban talán már kiköltöznek onnan, mert a szóban forgó állatházon az idei évben felújításokat tervez az Állatkert vezetősége). Igazi dél-amerikai társaságba kerültek, életterüket ugyanis selyemmajmokkal és a talajszinten közlekedő agutikkal osztják meg. Olyan fajokkal élnek tehát társbérletben, amelyekkel a természetben élő társaik is nap mint nap találkoznak.

PATÁS ÚJSZÜLÖTTEK

Újabb tevecsikó ismerkedik a világ dolgaival az Állatkert tevekifutójában. Ingrid nevű tevekancánk április 3-án született csikója az Imar nevet kapta. Imar egyébként igen régi pesti család sarja, hiszen nemcsak apja, Juszuf, hanem apai nagyanyja, Johanna is Budapesten született.

A szemközti Afrika-társaskifutó istállójában is gyermekáldás volt: május 12-én itt látott napvilágot a Virunga névre keresztelt Böhmszebracsikó.

A szomszédos Nagyszikla oldalában a páviánokkal közös kifutóban élő sörényes juhok szintén gondoskodtak az utánpótlásról. A nevük ellenére inkább a kecskékkel rokon patásoknál május vége óta öt aprócska gida ugránczik a meredek sziklafalakon.

A Jelena névre keresztelt ifjú rénszarvashölgy is világra hozta borját, bár kétségtelen, hogy a május 4-én született kis Jargát néha nehéz megtalálni. Az ifjú rénszarvasok többségéhez hasonlóan ugyanis ő is szeretet meglapulva elrejtőzni a kíváncsi szemek elől.

